МБОУ СОШ № 41 ДО

Вахитовского района города Казани

Методическое пособие

для воспитателей по обучению татарскому языку

Руководство к авторскому дидактическому комплекту “Рәсемле сүзләр” по методике наглядного моделирования в рамках УМК “Говорим по-татарски” – “Татарча сөйләшәбез”

Автор: воспитатель

по обучению татарскому языку

Лотфуллина Айсылу Газинуровна

2022 год

Оглавление

Рецензия……………………………………………………………………………………...2

Введение………………………………………………………………………………......3-4

Основная часть:……………………………………………………………………………..5

1. Модель-алгоритм по речевой ситуации: “Попроси” – “Сорап ал”……………………………………....6-7

2. Модели-алгоритмы для средней группы……………...………………………………….....8-10

3. Модели-алгоритмы для старшей группы……………………………...……………………..10-13

4. Модели-алгоритмы для подготовительной группы…………………………..………………………….14-17

Заключение…………………………………………………………………………………..18

Рецензия

на методическое пособие
для воспитателей по обучению татарскому языку
в дошкольных образовательных учреждениях
по дидактическому комплекту "Рәсемле сүзләр"
представленное воспитателем по обучению татарскому языку
Лотфуллиной А.Г.

Рецензируемое методическое пособие представляет собой руководство к использованию авторского дидактического комплекта "Рәсемле сүзләр". В ней представлены все модели-алгоритмы дидактического комплекта "Рәсемле сүзләр" на основе наглядного моделирования, которые направлены на развитие монологической и диалогической речи в рамках УМК "Говорим по-татарски" для 3-х возрастных группы: средней, старшей и подготовительной. Наглядные модели большие яркие красочные и практичные в использовании. Материал соответствует возрастным особенностям детей 4-7 лет.

Новизна данного методического пособия определяется его направленностью на создание оптимальных условий для развития устной связной речи русскоязычных детей 4-7 лет в рамках УМК "Говорим по-татарски".

Вывод: рецензируемое методическое пособие имеет высокую практическую значимость, актуален для работы с детьми дошкольных групп на этапе повторения и закрепления пройденного материала в рамках УМК "Говорим по-татарски", рекомендуется к распространению в дошкольных образовательных учреждениях.

Рецензент: Лилия Наилевна Шайдаева
кандидат педагогических наук

Дата: 27.04.2022

Введение

В своей профессиональной деятельности у меня неоднократно возникали вопросы:

1. Как добиться запоминания детьми чёткой последовательности употребления слов в предложении?
2. Как помощь детям лучше запоминать слова и систематизировать полученные знания?
3. Как научить детей составлять короткие рассказы про предметы, животные, людей и т.д.?
4. Как научить детей грамотно задавать вопросы и отвечать на них?
5. Как сделать образовательную деятельность более интересной и динамичной?

На все эти вопросы я нашла ответы в методике наглядного моделирования.

Наглядное моделирование – это воспроизведение существенных свойств изучаемого объекта, создание его заместителя и работа с ним.

В качестве условных заместителей (моделей) могут выступать:

• геометрические фигуры;

• символические изображения предметов;

• опорные картинки;

• предметно-схематичные планы и условные обозначения.

Метод моделирования впервые был разработан Даниилом Борисовичом Элькониным и Леонидом Абрамовичом Венгером.

У дошкольников преобладает наглядно-образное мышление. Поэтому наглядное моделирование является эффективным средством в развитие связной речи, обогащения и активации словаря.

На основе наглядного моделирования я составила свой дидактический комплект “Рәсемле сүзләр”.

Цель моего дидактического материала: развивать навыки связной речи (диалогической и монологической) русскоязычных детей 4-7 лет на основе наглядного моделирования в рамках учебно-методических комплектов “Татарча сөйләшәбез” – “Говорим по-татарски”.

Задачи:

1) Учить детей составлять высказывания и рассказы на разные темы на татарском языке. Развивать умение строить диалогическую и монологическую речь. Расширять и активизировать словарный запас детей, систематизировать полученные знания.

2) Активизировать память, воображение; развивать логическое и образное мышление.

3) Воспитывать любовь к изучаемому предмету, повысить внутреннюю мотивацию к изучению татарского языка.

4) Так же закрепить и расширить употребление лексики по темам, представленным в дидактическом материале в рамках УМК “Татарча сөйләшәбез”.

Основная часть

Дидактический комплект “Рәсемле сүзләр” предназначен для 3-х возрастных групп: средней, старшей, подготовительной. В каждой папке имеется наглядный материал для развития как диалогической, так и монологической речи. Уровень сложности соответствует возрасту. Так же данная разработка содержит в себе практически все темы УМК “Говорим по-татарски”. Знаки-модели остаются неизменными, а только дополняются и расширяются при переходе в более старшую возрастную группу. Так же эти дидактические материалы можно легко комбинировать между собой.

Моделирование выполняется на знакомом дошкольникам материале, с опорой на имеющиеся знания. Каждая модель схемы предварительно отрабатывается, расшифровывается на занятиях и вырабатывается определённый алгоритм высказываний на основе мнемокартин.

В каждый комплект входит:

1. Модели-алгоритмы А3 формата для фронтальной работы в группах;
2. Модели-алгоритмы А4 формата для индивидуальной и подгрупповой работы, так же для воспитателей групп;
3. Планы ответов (т.е. образцы составления диалогов и монологов);
4. И условные обозначения, мнемокартинки для предварительной работы.

Модель-алгоритм по речевой ситуации: “Попроси” – “Сорап ал” (диалог)

С помощью этого моделя-алгоритма можно научить детей просить желаемый предмет с описанием его качеств. Этот модель-алгоритм можно использовать в игре – “Магазин” и “Кафе”.

Порядок работы:

1. В первую очередь знакомим детей с составляющими элементами этого моделя-алгоритма и распределяем роли (по цветным кружочкам)

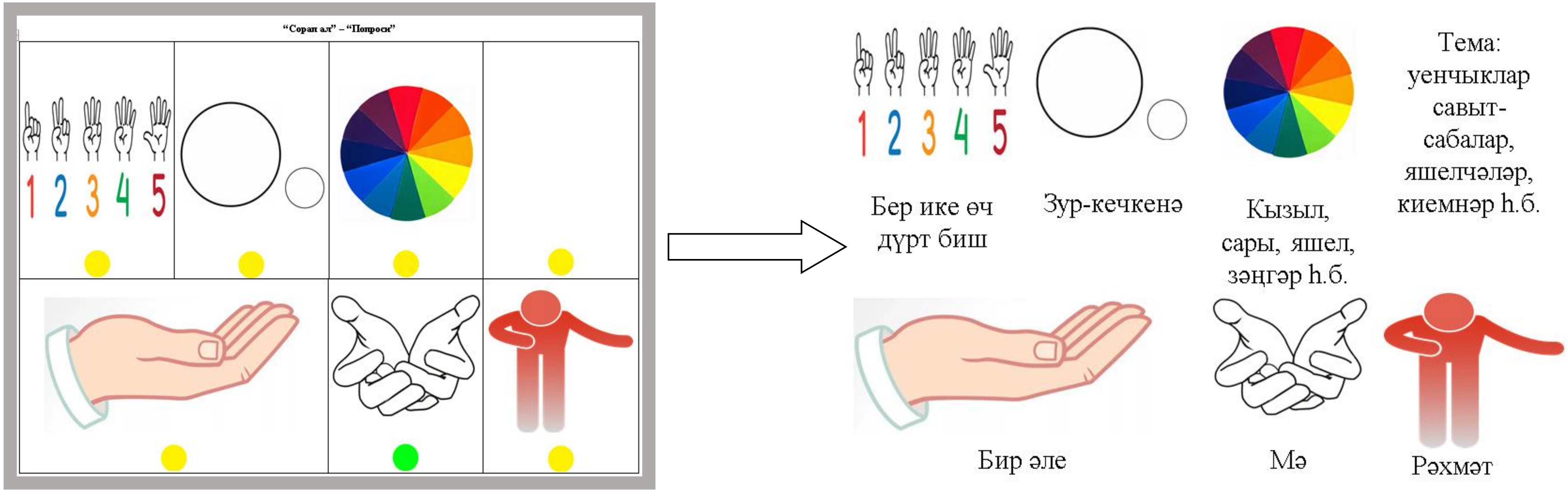

2.Затем выбираем тему.

3.Закрываем окошки, определяющие количество, размер и цвет предмета. И учим просить предмет без указания его признаков.

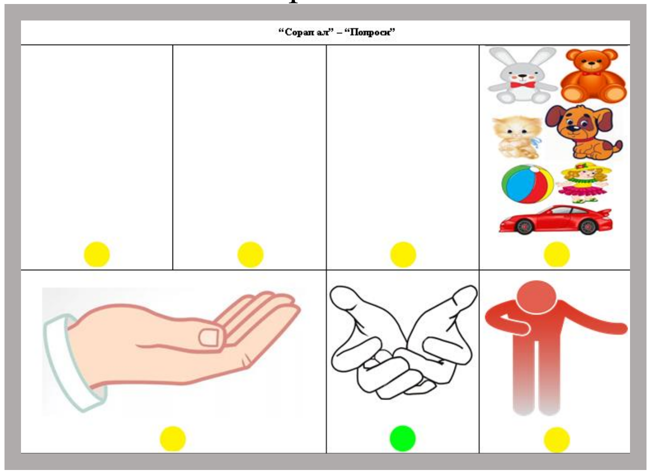

4.Открываем одно окошко и учимся просить предмет определённого цвета.

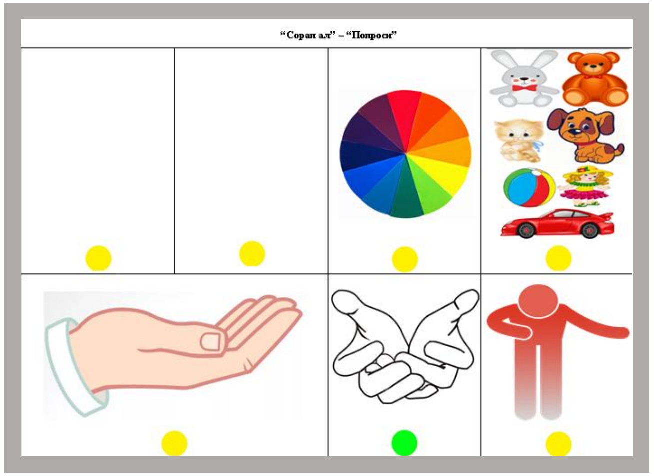

5.Открываем следующее окошко и учим просить объект уточняя размер.

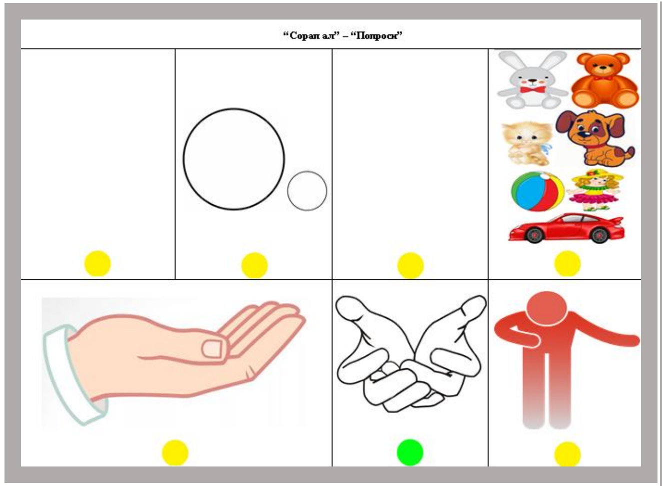

6.Открываем последнее окошко и просим предмет в определённом количестве.

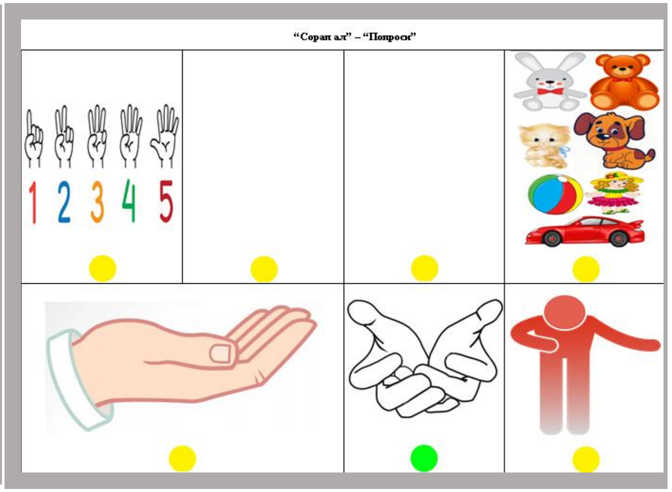

7.Следующий уровень сложности: открываем все окошки и учим просить предмет указывая все его параметры.

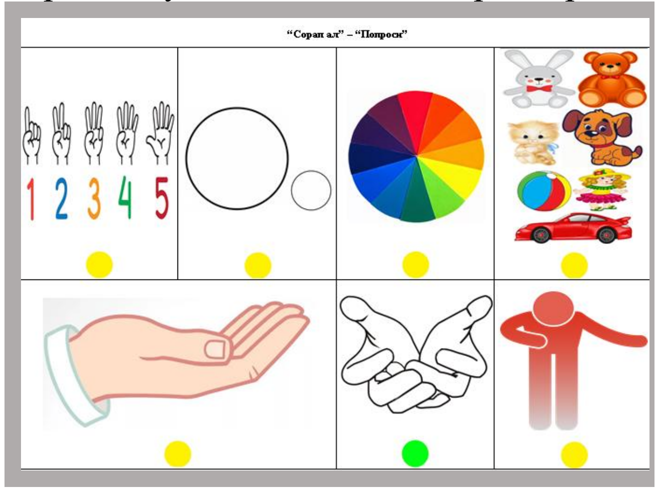

Модели-алгоритмы для средней группы

Тема Диалог/монолог	План ответа	Модель-алгоритм
“Хайваннар” – “Животные” монолог	Бу песи. Песи кечкенә матур. Песи сөт ярата. Бу куян. Куян зур матур. Куян кишер, кәбестә ярата. Бу аю. Аю кечкенә матур. Аю алма ярата.	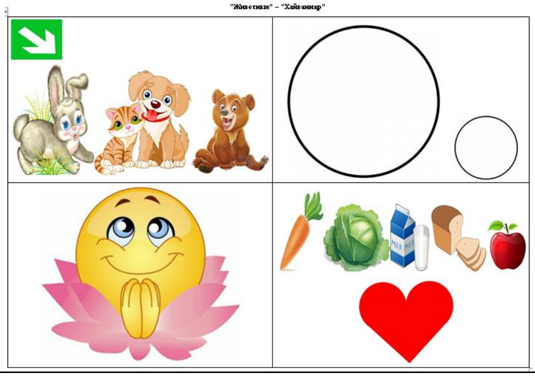
“Уенчыклар кибетендә” – “В магазине игрушек” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике кечкенә туп бир әле. Мә ике кечкенә туп. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Яхшы. Дүрт зур машина бир әле. Мә дүрт зур машина. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	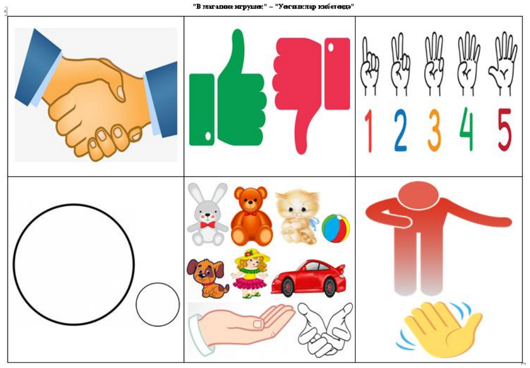
“Җиләк-җимешләр” – “Фрукты” монолог	Бу алма. Алма яшел файдалы тәмле кечкенә. Мин алма яратам. Бу банан. Банан сары файдалы тәмле зур. Мин банан яратам. Бу гранат. Гранат кызыл файдалы тәмле зур. Мин гранат яратам.	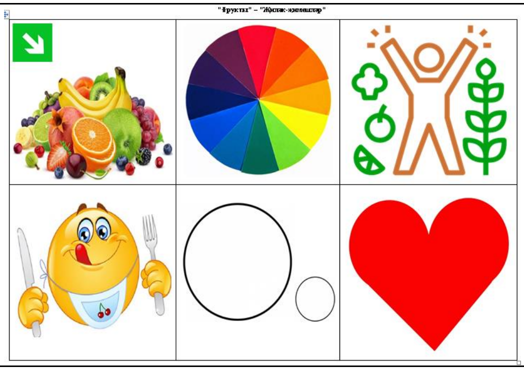

“Җиләк-җимешләр кибетендә” – ***“В магазине фруктов”*** диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Яхшы. Өч зур алма бир әле. Мә өч зур алма. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике кечкенә киви бир әле. Мә ике кечкенә киви. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Яхшы. Бер зур груша бир әле. Мә өч зур груша. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	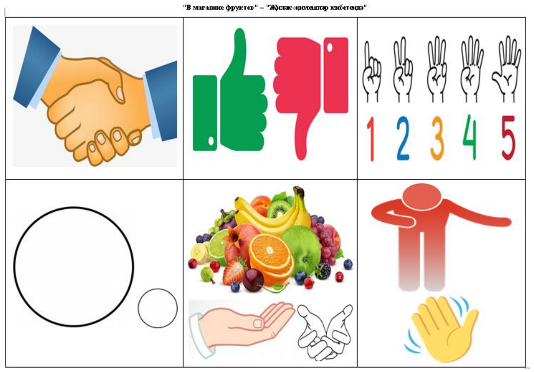
“Гаилә” – “Семья” монолог	Бу әни. Әни әйбәт матур. Әни алма ярата. Бу әти. Әти әйбәт көчле. Әти виноград ярата. Бу әби. Әби әйбәт матур. Әби гранат ярата.	
“Гаилә” – “Семья” монолог	Бабай әйбәт, көчле, акыллы. Әби әйбәт, матур, акыллы. Әти әйбәт, көчле, акыллы.	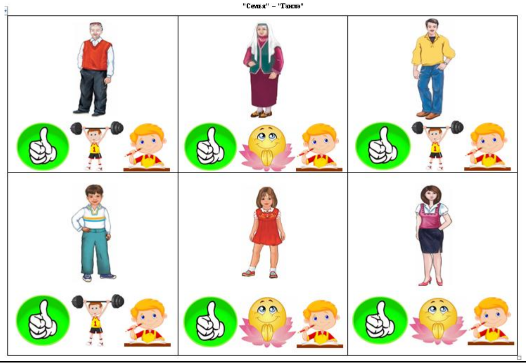

“Тату гаилә” – “Дружная семья” монолог	Бабай әйбәт, көчле, акыллы. Әби әйбәт, матур, акыллы. Әти әйбәт, көчле, акыллы. Бу тату гаилә.	
“Чакыр, сыйла” – “Позови, угости” диалог	Алсу, кил монда. Утыр. Алсу, мә ботка аша, мә чәй эч. Рәхмәт. Ботка тәмле, чәй тәмле. Акбай, кил монда. Утыр. Акбай, мә аш аша, мә сөт эч. Рәхмәт. Аш тәмле, сөт тәмле. Марат, кил монда. Утыр. Марат, мә алма аша, мә сок эч. Рәхмәт. Алма тәмле, сок тәмле.	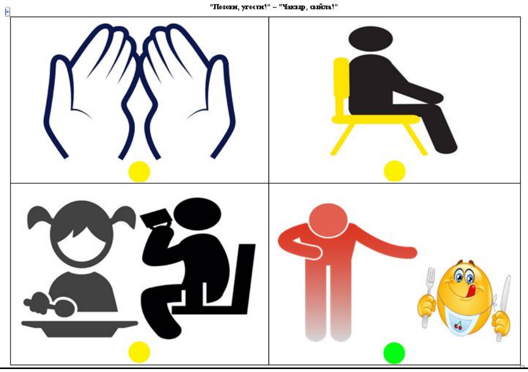

Модели-алгоритмы для старшей группы

Тема Диалог/монолог	**План ответа**	**Модель-алгоритм**
“Яшелчәләр” – “Овощи” монолог	Бу кәбестә. Кәбестә яшел файдалы тәмле зур. Мин кәбестә яратам. Бу помидор. Помидор кызыл файдалы тәмле кечкенә. Мин помидор яратам. Бу кишер. Кишер кызыл-сары файдалы тәмле зур. Мин кишер яратам.	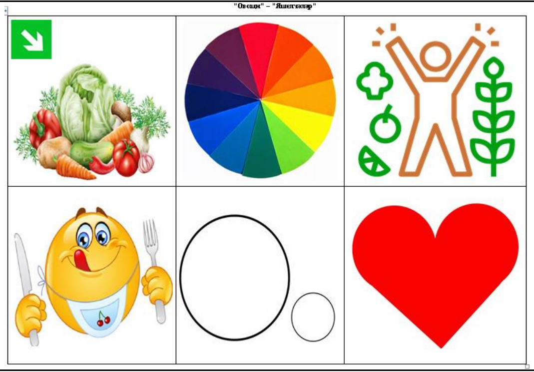

“Яшелчәләр кибетендә” – “В овощном магазине” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Алты зур суган бир әле. Мә алты зур суган. Рәхмәт. Сау булыгыз–сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Бер зур кишер бир әле. Мә бер зур кишер. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Җиде кечкенә бәрәңге бир әле. Мә җиде кечкенә бәрәңге. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	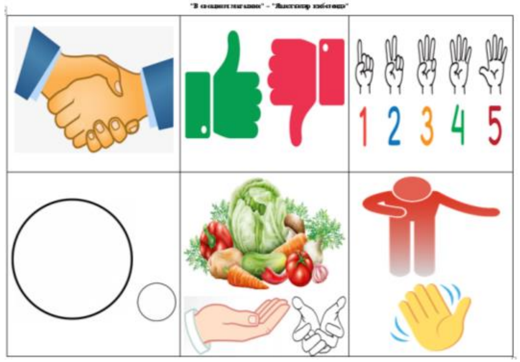
“В магазине фруктов”– “Җиләк-җимешләр кибетендә” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Алма бир әле. Ничә алма? Ике алма. Мә ике алма. Рәхмәт. Сау булыгыз–сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Киви бир әле. Ничә киви? Бер киви. Мә бер киви. Рәхмәт. Сау булыгыз–сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Банан бир әле. Ничә банан? Өч банан. Мә өч банан. Рәхмәт. Сау булыгыз–сау булыгыз!	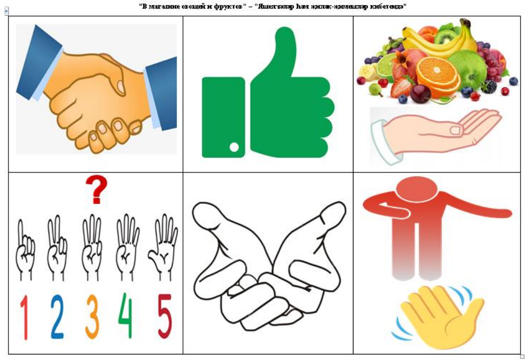
“Киемнәр” – “Одежда” монолог	Бу күлмәк. Күлмәк кызыл кечкенә матур чиста. Курчак, мә күлмәк ки. Бу чалбар. Чалбар зәңгәр зур матур чиста. Курчак, мә чалбар ки. Бу күлмәк. Күлмәк яшел зур матур чиста. Курчак, мә күлмәк ки.	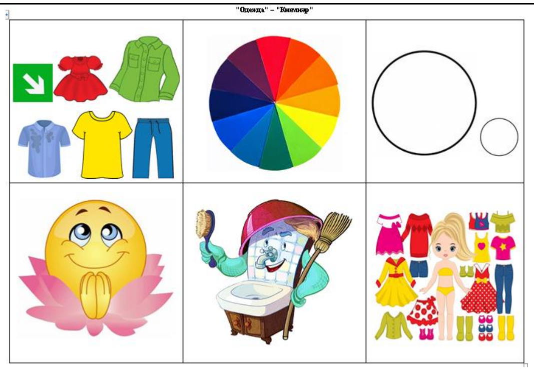

“Киемнәр кибетендә” – “В магазине одежды” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Дүрт зур күлмәк бир әле. Мә дүрт зур күлмәк. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике кечкенә күлмәк бир әле. Мә ике кечкенә күлмәк. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Өч зур чалбар бир әле. Мә өч зур чалбар. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	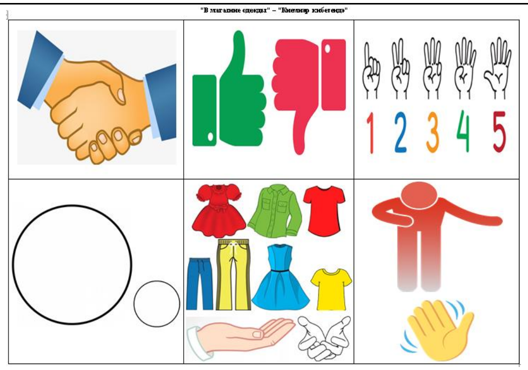
“Йорт җиһазлары” – “Мебель” монолог	Бу өстәл. Өстәл кызыл зур матур. Бу урындык. Урындык сары кечкенә матур. Бу карават. Карават зәңгәр зур матур.	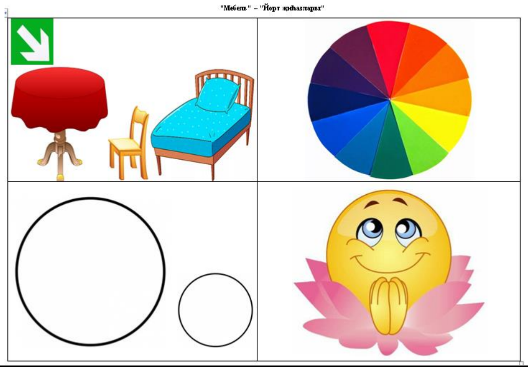
“Йорт җиһазлары кибетендә” – “В мебельном магазине” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Өч зур өстәл бир әле. Мә өч зур өстәл. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике кечкенә урындык бир әле. Мә ике кечкенә урындык. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Бер зур карават бир әле. Мә бер зур карават. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	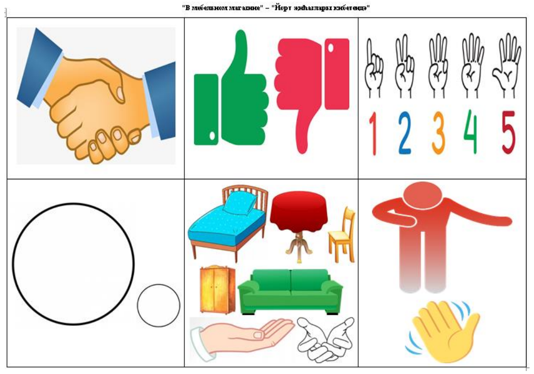

“Савыт-саба” – “Посуда” монолог	Бу чынаяк. Чынаяк кызыл кечкенә чиста. Бу тәлинкә. Тәлинкә сары зур чиста. Бу кашык. Кашык яшел зур чиста.	"Посуда" – "Савыт-саба"
“Савыт-саба кибетендә” – “В магазине посуды” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Бер зур чынаяк бир әле. Мә бер зур чынаяк. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике кечкенә кашык бир әле. Мә ике кечкенә кашык. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Өч зур тәлинкә бир әле. Мә өч зур тәлинкә. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	"В магазине посуды" – "Савыт-саба кибетендә" 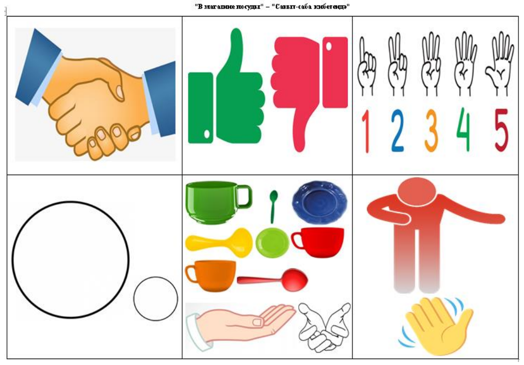
“Ашамлыклар кибетендә” – “В продуктовом магазине” диалог	Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Нәрсә кирәк? Ипи кирәк. Ничә ипи? Бер ипи. Мә бер ипи. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Нәрсә кирәк? Сөт кирәк. Ничә сөт? Ике сөт. Мә ике сөт. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз! Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Нәрсә кирәк? Чәй кирәк. Ничә чәй? Өч чәй. Мә өч чәй. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	"В продуктовом магазине" – "Ашамлыклар кибетендә" 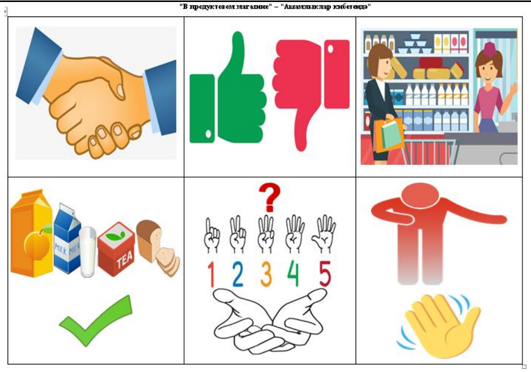

Модели-алгоритмы для подготовительной группы

Тема Диалог/монолог	План ответа	Модель-алгоритм
“Кафе” монолог	Бу кафе. Кафе зур матур чиста. Мин кафега барам.	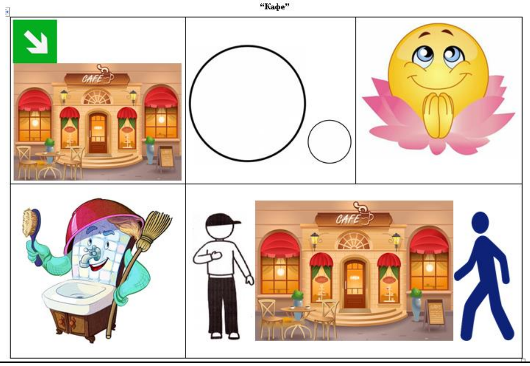
“Кафеда” – “В кафе” диалог	Исәнмесез – исәнемесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Нәрсә кирәк? Өчпочмак кирәк. Мә өчпочмак. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз. Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Яхшы. Нәрсә кирәк? Чәк-чәк кирәк. Мә чәк-чәк. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз. Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Нәрсә кирәк? Бәрәңге-фри кирәк. Мә бәрәңге-фри. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз.	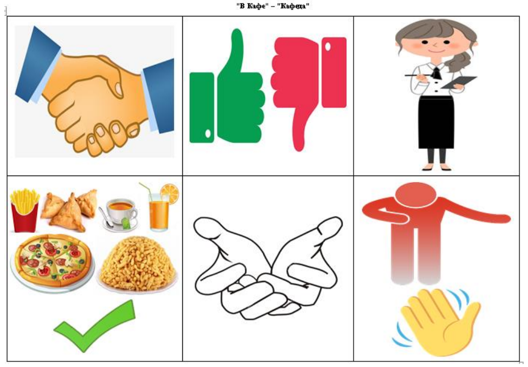

“Кибет” – “Магазин” монолог	Бу кибет. Кибет зур матур чиста. Мин кибеткә барам.	
“Яшелчәләр һәм җиләк-җимешләр кибетендә – “В магазине овощей и фруктов” диалог	Исәнмесез – исәнмесез. Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике зур банан бир әле. Мә ике зур банан. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз. Исәнмесез – исәнмесез. Хәлләр ничек? Әйбәт. Өч кечкенә кишер бир әле. Мә өч кечкенә кишер. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз.	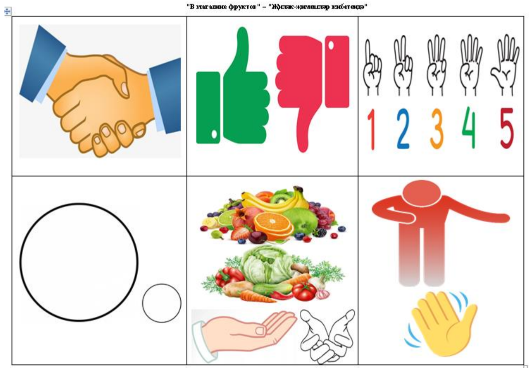
“Канцелярия кирәк-яраклары” – “Канцелярские товары” монолог	Бу китап. Китап зур матур. Портфельда китап бар. Бу дәфтәр. Дәфтәр зур матур. Портфельда дәфтәр бар. Бу бозгыч. Бозгыч кечкенә матур. Портфельда бозгыч бар.	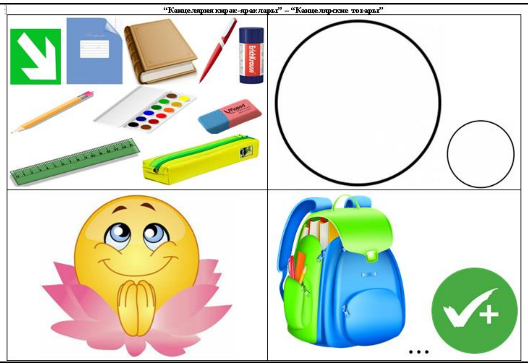

“Канцелярия кирәк-яраклары кибетендә” – “В магазине канцелярских товаров” диалог	Исәнмесез – исәнмесез. Хәлләр ничек? Әйбәт. Ике кечкенә дәфтәр бир әле. Мә ике кечкенә дәфтәр. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз. Исәнмесез – исәнмесез. Хәлләр ничек? Әйбәт. Бер зур китап бир әле. Мә бер зур китап. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз. Исәнмесез – исәнмесез! Хәлләр ничек? Әйбәт. Биш зур бозгыч бир әле. Мә биш зур бозгыч. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз!	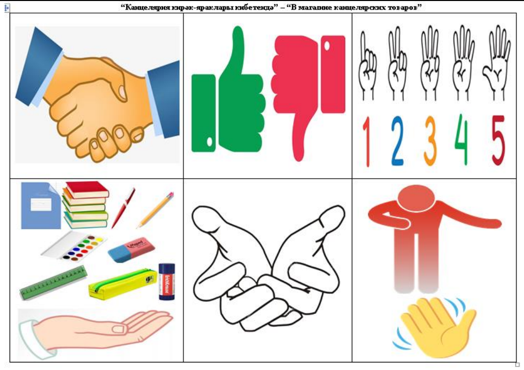
“Балалар бакчасы” – “Детский сад” монолог	Бу бакча. Бакча зур матур чиста. Мин бакчага барам. Мин бакчаны яратам.	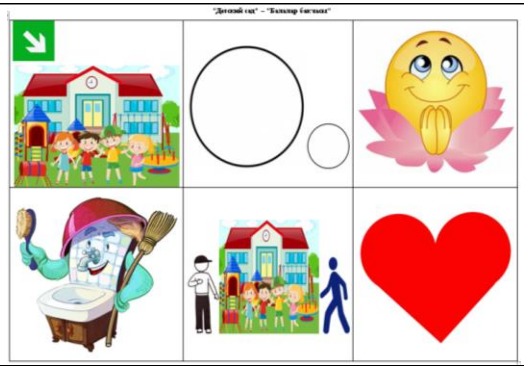
“Мәктәп” – “Школа” монолог	Бу мәктәп. Мәктәп зур матур чиста. Мин мәктәпкә барам. Мин мәктәпне яратам.	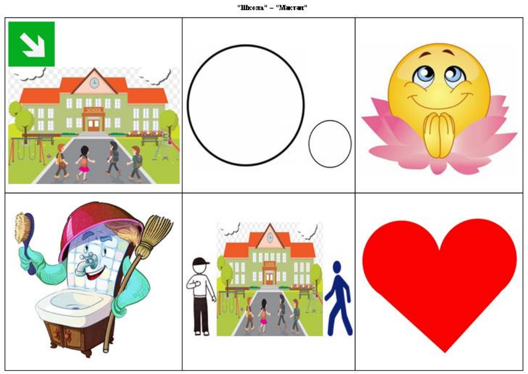

“Мин” – “Я” монолог	Мин малай Ваня. Мин матур әйбәт акыллы. Миңа алты яшь. Мин манго, авокадо яратам. Мин кыз Катя. Мин матур әйбәт акыллы. Миңа алты яшь. Мин алма, виноград яратам. Мин малай Марат. Мин матур әйбәт акыллы. Миңа биш яшь. Мин кыяр, помидор яратам.	
“Интервью” диалог	Исәнмесез. Мин корреспондент. Син кем? Мин малай Артур. Син нинди? Мин матур әйбәт акыллы көчле. Синә ничә яшь? Миңа алты яшь. Син нишлисең? Мин рәсем ясыйм, китап укыйм. Син нәрсә яратасың? Мин кишер, авокадо яратам. Рәхмәт. Сау булыгыз – сау булыгыз.	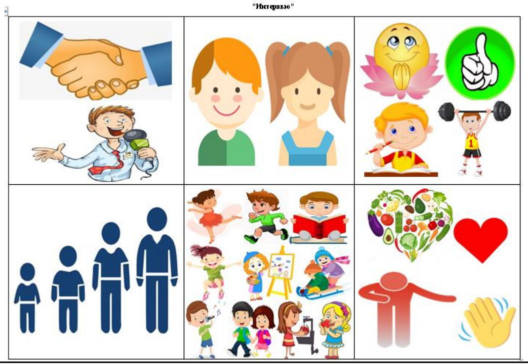

Заключение

Достоинство этого дидактического комплекта “Рәсемле сүзләр” в том, что он:

1. Соответствует возрастным особенностям детей;
2. Модели - алгоритмы яркие, большие и простые для понимания;
3. Комплект был разработан в рамках УМК “Говорим по-татарски” и включает в себя практически все его темы;
4. Дидактический материал предусмотрен для 3-х возрастных групп: средней, старшей и подготовительной;
5. Комплект нацелен на развитие связной речи детей.

Несмотря на то, что этот дидактический материал я ввела недавно, уже есть положительная динамика.

В ходе применения наглядного моделирования дети:

1. Грамотно составляют высказывания;
2. Лучше запоминают лексику по теме;
3. Хорошо запоминают и используют речевой этикет;
4. Правильно задают вопросы и отвечают на них;
5. Легко сочиняют короткие описательные рассказы про предметы, животные, игрушки и т.д.